

Pelesék Dóra

Otthon – a pillanatban

Fukui Yusuke munkáiról

*Füvön zúzmará.
Létezik, van, de még sincs.
Illanó forma.
(Zaisziki)*

A japánok úgy tartják, a szépség a dolgok összetettségéből adódik, ám amikor ezt a bonyolultságot szóban akarjuk kifejezni, hirtelen képtelenné válunk a beszédre. Azt mondják, a szépséget lehetetlen leírni, mivel az egyaránt lakozik a dolgok természetében és a köztük rejlő kapcsolatokban.

A vabi-szabi filozófiája szerint a szépség nem időtlen, nem állandó, még csak nem is univerzális érvényű kategória. Ami az egyik pillanatban szépnek tűnik, a másikban talán már el is enyészett. A szépség maga az egyszerűség, a természet szabálytalan, kimunkálatlan. Tökéletlenül van jelen a világban, akár a természeti formák, ámde erőteljesen nyilvánul meg, miként a természet erői. Mindig más és más alakot ölt. Könnyű elveszíteni, hiszen a jelenben létezik: maga is tűnő impresszió csupán. Valahányszor azt hisszük, egy tárgyat látunk szépnek, valójában a jelenvaló pillanatot érezzük teljesnek: az idő lenyomatát a létező dolgokon.

Fukui Yusuke, a sokoldalú anyaghasználatáról ismert, japán származású festőművész különleges alakja a kortárs magyar képzőművészeti életnek, hiszen alkotásaival tudatosan hidat ver a távol-keleti és a nyugati művészeti gondolkodás között. Megőrzi, felhasználja és átlényegíti a japán művészeti tradíció számos elemét, miközben ötvözi azokat a nyugati festészet kifejezőmódjával és technikai újításaival.

Az 1971-es születésű Fukui régóta jelen van a hazai képzőművészeti színtéren: 18 éve él és alkot Magyarországon. A művészeti anatómia iránti érdeklődésétől vezérelve hagyta el Japánt, és szakítva a szigorú hagyományokra épülő japán művészet látásmódjával 1992-ben beiratkozott a Magyar Képzőművészeti Egyetemre, ahol Tölg-Molnár Zoltán irányítása alatt ismerkedett meg a művészetére óriási hatást gyakorló absztrakt expresszionisták munkáival. Ekkoriban még jobbára tájképeket készített, ám figyelme hamarosan a valóság minél egyszerűbb leképezése, a dolgok legbensőbb lényegének feltárása és elvont kifejezése, vagyis az absztrakció felé fordult.

*Szín, név és forma –
bár e világ része mind,
legjobb elhagyva.
(Ryokan)*

Miközben a nagy elődök (Rothko, Pollock) csurgatásos technikájával kísérletezett, felfedezte a mű anyagában és az alkotás folyamatában mikéntjében rejlő lehetőségeket. Ettől kezdve arra törekedett, hogy bizonyos anyagok szokatlan vegyítésével, például olajfesték, só, hamu, grafit segítségével gondolja tovább és töltsse ki a jellegzetes, kétdimenziós japán teret.

Eltávolodott a figurális festészettől, ám kalligráfia iránti vonzalma tovább mélyült. A japán képirást plasztikus papírmasszává lényegítette át: így emelve be – alapvetően absztrakt – munkáiba a vabi-szabi emberének kimunkáltság- és precizitási igényét, valamint a részletgazdagság elemi követelményét. A zen filozófiára

épülő vabi-szabi szerint a szépség nem más, mint egyes pillanatok szépsége. A részletek tehát különleges jelentőséggel bírnak, hiszen ezekből áll össze a majdani egész.

Nem véletlen, hogy Fukui 2000 körül készült absztrakt munkái csak látszólag állnak távol a vabi-szabi szemléletétől. Azzal, hogy a művész szakított a figuralitással, és lassanként száműzött festészetéből minden díszítőelemet vagy alak(zat)ot, valójában saját gyökereihez, az úgynevezett japán *szárazkert* minimalista eszményéhez tért vissza. Szonett-ciklusát 31 szótagos wakára redukálta, hogy aztán 17 szótagos haikut komponálhasson. Innen pedig csupán egyetlen lépés volt a monokróm festészet.

Fukui már a 90-es években számos hazai és külföldi bemutatói lehetőséget kapott, egyéni és válogatott csoportos kiállításokon vett részt. Önálló tárlatainak több alkalommal adott otthont a tokiói Fukuyama Galéria. Munkái neves közgyűjteményekbe kerültek.

Monokróm képeinek létrehozásával egy időben rajzolni kezdett. 2000 körül készült rajzait szintén hagyomány és kísérletezés, a keleti és a nyugati látásmód termékeny egymásra hatása jellemzi. Tradicionális eszközhöz és anyaghoz modern témát választott: a kalligráfiahoz használt japán tussal dolgozott, és *japán papírra* emlékeztető merített papíron valósította meg absztrakt kompozícióit.

A 2000-es évek közepétől lassanként teljesen visszatért az absztrakt festészethez: a gyakran fekete, monokróm alaprteget kezdetben szürke hamuval és/vagy festőporral egészítette ki. Vagy mintha csak nyomdázott volna, vastag ecsetre felhordott festéket vitt fel a vászonra. A vászonnal érintkező ecset nyomán véletlenszerűen kialakult négyzetekben és foltokban mindvégig az érzékelés határait, illetve az egyes szemlélők érzékelésének különbségét kutatta. Azt, hogy hol ér véget a pont és hol kezdődik a vonal. Megvalósítható-e a művészet eszközeivel olyan redukció, olyan tiszta és egyszerű absztrakció, amely mindenki számára egyértelmű, amely mindenki számára alapvető jelentéssel bír – s mégis valamennyiünknek *ugyanazt* jelenti?

*Vadrózsa-szirmok
lehullnak hullnak hullnak
vizesészene.*

(Basho)

2005 táján, az absztrakt képek túlsúlyba kerülésével párhuzamosan a művész színhasználat is megváltozott: a korábbi sötét tónusok helyett világosabb árnyalatokat választott. A vászon alaprtegére színes festékpöttyöket fröcskölt. Mindezt rendkívül körültekintően tette: képei egyszerre tükrözik a tudatos tervező szándékot és az alkotó spontaneitást.

Olybá tűnik, hogy Fukui Yusuke számára minden mű újabb lehetőség, izgalmas kihívás, meglepetés – önmaga számára is. Annak ellenére, hogy fröcskölt képei létmódja nem más, mint a szüntelen kísérletezés, soha nem hiányzik az előre átgondolt kompozíció. Tudatosan biztosítja a kísérletezés optimális feltételeit:

úgy rögtönöz, hogy közben ura a helyzetnek. Tudja, hogy a kísérletezés nem torkolthat kudarcba. És mivel rögtönöz, mindig képes a megújulásra is. Egy személyben tehetséges rendező és rutinos színész ő, aki szöveg helyett csak egy szituációt oszt és kap. A közönségnek azonban nem tűnik fel, hogy a kész előadás, amely kiforrottan és begyakoroltan tűnik, valójában a szemelőtt születik meg. Könnyed és szigorúan szabályozott egyszerre, akár egy jó haiku. Rövid, tömör: néhány köznapi szó csupán – mégis maga a lényeg, hiszen egy egész világ sűrűsödik össze benne. Nem lehet elvenni belőle és felesleges hozzátenni is.

Befejezettként születő pillanatnyiség.

Második absztrakt periódusának végét, és a figuralitás irányába történő elmozdulást a festékpöttyökkel lefröcskölt felületre vékony ecsettel rajzolt rózsaszirmok, illetve az először 2007-ben kiállított, címadásában is konkrétabb, emblematikusabb *Szirmaim* táblakép-sorozat (*Szirmaim I–IV*, *Szirmaim éjjel*, *Szirmaim hajnalban*) jelzi.

A nagy méretű, feketére festett vásznak absztrakt alapot szolgáltatnak a véletlenszerűen ráhullajtott rózsaszirmoknak- és töveknél, melyek aztán a ráfröcskölt halványlila olajpöttyöknek köszönhetően kirajzolják a szirmok lenyomatait.

Fukui, akit kezdetől fogva izgat ugyanazon téma eltérő formában történő megvalósítása, 2008-ban Miskolcon látványos, lírai performance formájában is megvalósította korábbi koncepcióját. Szirmait ezúttal egy 10 méter hosszú, utcára terített, puha, fekete vászonra szórta, melyek a műanyagcsőből szivárgó víz hatására véletlenszerű mozgásba, lágy ringtózásba, kavargásba kezdtek.

A művész legújabb munkái arról tanúskodnak, hogy az utóbbi évek központi szimbóluma, a számos asszociációt indukáló rózsza – amely kezdetben inkább motívum volt, mint téma, s inkább volt a sziluett-képzés eszköze, mint valóságos tárgy – felértékelődik. Egyszerre válik eszközzé és témává. Miközben látszólag egyre bonyolultabb formákban nyilvánul meg, funkciója összesűrűsödik, egyszerűsödik.

Nincs mit csodálkoznunk ezen! Fukui filozófiája az egyszerűség: a dolgok tiszta lényegének megragadása, a létező lecsupaszítása, jel és jelentés egybeolvasztása. A rózsza rejtőzködő jelenlététől *konkrét tárgyként* való felhasználásáig vezető út során észrevétlenül ismét egybegyűrja a két – néhol szemben álló, más-kor párhuzamos – világot, a keleti és nyugati művészeti hagyományt. Apró metszéspontokat fröcskölt az idegen egyenesekre, hogy – még ha csak egy tűnékeny pillanatra is – ponttá változtassa a szétartó vonalakat.

A Műút e számának megjelenésével egy időben nyílik és március 10-ig látható a miskolci Művészetek Házában Fukui Yusuke kiállítása.

福井祐介